

l'estimen més; a Euscadi li retreuen la seva castellanització, cosa que li dolia molt, com demostren les seves repetides al·lusions i queixes en les cartes; i a Madrid l'increpen perquè el troben poc espanyol: així, de vegades cau en un estat de desillusió que contrasta fortament amb la serena confiança del català. Per la seva part, Unamuno ajuda constantment a la difusió d'opinions catalanes a Madrid, i encoratja Maragall a continuar escrivint per a la premsa de la capital.

Aquestes lletres ens ofereixen també una bona collita d'observacions sobre diversos aspectes de la vida espanyola, sobre temes literaris, i sobre el que estaven escrivint aleshores els corresponents; tenim en especial els comentaris d'Unamuno sobre *La vaca cega*, traduïda per ell, i els de Maragall sobre *La catedral de Barcelona*.

Unamuno diu, en una de les primeres cartes, que «mi pluma es más expresiva que mi lengua y no me cohibe el pudor que la presencia impone». És una observació de gran interès psicològic, que en part explica la seva enorme producció epistolar; i, d'altra part, l'amistat amb Joan Maragall, que depenia principalment de la correspondència, és una bona prova de l'èxit d'aquesta mena de relació.

Aquest petit volum conté molts escrits complementaris, ben triats per a il·lustrar les cartes, i una bona fotografia de cada un dels escriptors. El format i la tipografia són excepcionalment bonics. Hem de felicitar cordialment l'editorial Edimar per aquesta publicació, tan important com simpàtica.

Geoffrey W. RIBBANS

Antologia de contistes catalans (1850-1950). Selecció, pròleg i notes de JOAN TRIADÚ. Barcelona, Editorial Selecta [1950]. LXIV + 1576 pàgs. + 4 làmines. (BE, VIII.)

Amb aquest volum Joan Triadú ha volgut emmarcar un extens panorama capaç de contenir tot el que cal per a historiar la contística catalana de cent anys ençà. *Cent anys de narracions catalanes* és, precisament, l'expressió que ha triat com a títol del seu pròleg, un estudi serè i penetrant, que caldrà tenir present dins els repertoris bibliogràfics de la nostra literatura moderna. Si no tots els escriptors inclosos dins l'antologia són — com d'antuvi el mateix collector declara — contistes purs, l'ample criteri mantingut respon a un objectiu immediat: el de la coneixença de la prosa, per a la qual «cal estendre una valorada visió, tan àmplia com la dignitat literària ho permeti, de la producció narrativa de tot el període modern» (pàg. xi).

Com a narradors imaginatius que han escrit a consciència contes durant aquests cent anys, Triadú compta només vint noms. De fet, però, a causa de les raons adduïdes, ha agrupat cinquanta-dos escriptors en la seva antologia. Eixamplat aquest punt de vista, hi haurà potser qui es lamentarà d'algunes absències: s'hi podrien afegir, evidentment, entre d'altres, els noms d'Antoni Maria Alcover, Salvador Galmés, Joan Rosselló de Son Forteza o Maria Dolors Orriols.

El collector ha classificat, d'acord amb l'evolució de l'estil, de l'estètica i del pensament, aquells cinquanta-dos narradors en tres grups, sense alterar

gairebé la normal evolució cronològica. Aquests tres períodes són analitzats en el pròleg, després d'unes vives reflexions sobre les característiques del conte català: la minotada, la tristesa, l'estil, les idees.

El primer període correspon a la *Renaixença*: s'inicia amb C. Bosch de la Trinxeria, patriarca dels contistes catalans moderns, i es pot considerar acabat amb l'obra de M. Genís i Aguilar; van inclosos dins aquests punts extrems Robert Robert, Frederic Soler, Emili Vilanova, Gabriel Maura, Jacint Verdaguer i Angel Guimerà.

Amb l'aparició de Narcís Oller comença un nou període, que Triadú qualifica amb el nom, no sé pas si una mica vague, d'*Universalització*: entren dins aquesta època, composta de dues etapes, a més d'Oller, Marià Vayreda, Raimon Casellas, Joan Maragall, Santiago Rusiñol, Prudenci Bertrana, Pere Coromines, Víctor Català, J. Pous i Pagès, A. Ruiz i Pablo, J. Oller i Rabassa, Joaquim Ruyra, J. Massó i Torrents, Ramon Reventós, Joan Sacs, Xavier Montsalvatge, J. Roig i Raventós, Alexandre Plana, E. Duran i Reynals, Josep Carner i Joan Santamaria.

La contística contemporània, és a dir, el tercer període de la classificació de Triadú, s'obre amb E. Martínez Ferrando: un to general que l'informa decideix el collector a designar-lo amb l'apellatiu d'*Intellectualització*, «qualificació avui encara prematura, però previsible» (pàg. XVIII). Aquesta tendència intel·lectual té dues parts: la de l'estil i la del pensament. «Amb Martínez Ferrando trobem aquí els noms de Carles Soldevila, C. A. Jordana, Josep Pla, Carles Riba, Miquel Llor, Agustí Esclasans, Francesc Trabal, Cèlia Suñol, Joan Oliver, Joan Mínguez, Maurici Serrahima, Tomàs Garcés, Josep Selva, Josep Sol, Mercè Rodoreda, Xavier Benguerel, Rosa Leveroni, Ll. Ferran de Pol, Pere Calders, Salvador Espriu, Maria Aurèlia Capmany i Jordi Sarsanedas.

Els últims escriptors ens mostren com Triadú s'endinsa, amb visió apassionant, en el futur. A més del pròleg general del recull, Triadú fa precedir cada un dels narradors seleccionats d'una valuosa nota que comprèn referències crítiques, biogràfiques i bibliogràfiques, i dona un sentit més històric encara al seu treball.

Miquel Dolç

Les Œuvres de [J. R.] RANCHER: La Nemaïda, La Mouostra Raubada, Lou Fablié Nissart. [Montpellier], Publications spéciales de la Revue des Langues Romanes, [1954]. 360 pàgs.

Entre els dialectes occitans, n'hi ha un que ha sofert un destí molt estrany: és el niçard, la parla de Niça i dels seus entorns. El comtat de Niça fou anexionat per França, una primera vegada, de 1792 a 1814, i després, el 1860: molt poca cosa en la història d'un poble. Aquella sort ha valgut al niçard d'ésser rebutjat tant pels provençals com pels piemontesos; «aquell dialecte barrejat de provençal i d'italià, difícil d'entendre per un provençal», deia d'ell Emili Ripert en el seu llibre sobre *La renaixença provençal*.

Aquesta impressió és un xic sumària, però hem de reconèixer que és la que ens donaria la grafia de textos com els del present llibre: com en francès, el so **u** hi és representat pel dígraf *ou*; com en italià, la grafia *ci* correspon al so **ç**; la grafia *ch*, al so **k**; la grafia *gli*, al so **l**.